

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca i Redaktor: Książk Jan Pałka

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 5\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2:50 dolary; w Urugwaju 3 pezo urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu“: Kurytyba — Avea. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Kurytyba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: do 3 razy należy przysłać 5\$000. — Ogłoszenia płać się zawsze z góry, inaczej nie umieszczają się. Ogłoszenia można płać znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 reisów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańkiewo, Krzyżanowski, R. Piekarczyk — Kubisa, w księgarni Dr Rydygiera

Współpraca gospodarcza Polski z Niemcami

Niezwykle długie, bo przez pięć lat wlokące się rokowania Polski z Niemcami skończyły się nareszcie podpisaniem umowy handlowej pomiędzy obydwioma państwami.

Umowa ta kładzie kres wzajemnym szyskanom i zaojętej uperczywej, a dla obu państw szkodliwej wojnie gospodarczej Niemcy zmuszone do uznania Polski w traktacie wersalskim nie chciały jej uznać w stosunkach gospodarczych.

Umowę handlową poprzedziło podpisanie tak zwanej umowy wyrównawczej, która uregulowała pomiędzy obu krajami szereg zawitych a sprzecznych spraw natury politycznej; w kilka miesięcy później, to jest w dniu 18 marca Polska i Niemcy podpisały traktat handlowy. Łatwo jest do przewidzenia, że zawarcie umowy handlowej stworzy nowe podstawy ściślejszej współpracy gospodarczej pomiędzy obydwioma krajami.

Główniejsze punkty tej umowy są następujące:

1) Polsce przyznaje umowa

handlowa możność wysyłania co miesiąc do Niemiec 320 tysięcy ton węgla. Również Polska będzie mogła wywozić do Niemiec 200 tysięcy sztuk nierogacizny w pierwszym roku a w dwóch następnych latach po 150 tysięcy sztuk.

Natomiast Niemcom przyznaje umowa handlowa możność wysyłania do Polski produktów przemysłowych, które dotąd nie miały wstępu do Polski.

2) W sprawie taryf celnych oba państwa są uważane jako najwięcej uprzywilejowane.

3) Przy wywozie świń i bydła będą stosowane specjalne przepisy weterynaryjne.

4) Umowa przewiduje wolność przewozu na terenach obydwo krajów, a tak samo wolność przewozu produktów mięsnych przez terytorium niemieckie.

Ważną sprawą, nad którą długi czas radzono, a co do której Polska zajmowała nieprzejednane stanowisko, to działalność niemieckich towarzystw okrętowych na terenie

Polski. Zełatwiono tę sprawę w ten sposób że:

5) umowa handlowa przewiduje udzielenie przez Polskę koncesji przewozu emigrantów, trzem niemieckim towarzystwom okrętowym (są to: Hapag, Hamburgski Lloyd południowy i Północny Lloyd niemiecki). Dodano jednakże klauzulę zabezpieczającą nabyte przywileje towarzystw okrętowych polskich.

6) W sprawie osiedlenia się obywateli jednego państwa na terenie drugiego państwa będą stosowane przepisy zawarte w protokole podpisanym w dniu 21 lipca 1927 r., który między innymi zawiera klauzulę najwłaściwszą uprzywilejowania odnośnie do wstępu i zamieszkania osób jednego państwa na terenie drugiego państwa.

Oba państwa przyrzekają zaprzestać wzajemnej wojny celnej.

Umowa handlowa jest zawarta na jeden rok, lecz będzie automatycznie odnawiana co roku.

WIADOMOŚCI Z POLSKI

Marszałek Senatu Dr. Szymański nie utworzy rządu

Po upadku gabinetu prof. Bartla, p. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył misję utworzenia nowego gabinetu marszałkowi Senatu p. Dr. Szymańskiemu.

P. marszałek Szymański zgodził się na propozycje i położył wstępne narady.

Wnet jednak spostrzegł się, że nie zdoła utworzyć rządu a to z powodu warunków jakie postawił marszałek Piłsudski, które miały uzależnić jego czynny udział w nowym rządzie.

Brat Marszałka Piłsudskiego tworzy rząd

Wobec odmowy marszałka senatu Dr. Szymańskiego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył misję utworzenia nowego gabinetu posłowi Janowi Piłsudskiemu, bratu Marszałka Józefa Piłsudskiego. Poseł Józef Piłsudski, który był dawniej sędzią w Wilnie, a do Sejmu wszedł z listy rządowej podjął się misji utworzenia gabinetu.

NA KOLANACH BEAGA 10 TYSIĘCY UCHODZCÓW-CHŁOPÓW Z ROSJI O WSTĘP DO POLSKI

Nad wschodnią granicą Polski rozgrywa się wielka tragedia. Masy chłopstwa białoruskiego zagrożone śmiercią za opór przy wydziedziczeniu z ziemi

Są to następujące warunki: 1) posłowie różnych stronnictw wstrzymują swą interwencję w partykularnych sprawach i posunięciach rządu; 2) posłowie nie będą wszczynali dyskusji powtórnie za budżetem już uchwalonym; 3) w dyskusji nad budżetem, będzie wykluczony paragraf odnoszący się do czynienia przez rząd kredytów dodatkowych nieprzewidzianych prawem; 4) Sejm będzie zwołany nie wcześniej, niż po upływie 6 miesięcy.

Czy jednak zdoła osiągnąć większość w Sejmie rząd utworzony przez posła Jana Piłsudskiego jest mocno niepewne.

Okoliczności tak się ułożyły niepomysłnie, że nikt nie może utworzyć rządu któryby mógł współpracować z Sejmem.

Zdaje się, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej będzie musiał rozwiązać obecny Sejm i ogłosić nowe wybory.

i tworzeniu gospodarstw „kollektywnych”, w panicznym strachu uciekają w stronę granicy polskiej, brnąc przez lasy bagna i stolpeckim. Jednak fala, któ-

Wzmocniona trzykrotnie-sowiecka straż graniczna urządza sobie cyniczne polowanie na nieszczęśliwych, mordując każdego kto wpadnie im w rękę.

Pod Mińskiem utworzono wielki obóz koncentracyjny dla schwytych przy ucieczce chłopów, który jest właściwie obozem skazanych na śmierć. Przebywa tam już około tysięcy osób, w tem wiele kobiet i dzieci. Pijana czerń z czerezwyczałki zabawia się strzelaniem do nieszczęśliwych chłopów, którzy jedyną winą było to, że nie chcieli wyrzec się roli, na której siedzieli od wieków zamierających, przez długi szereg pokoleń.

Polskie władze graniczne nie wiedzą jak się ustosunkować do tej masy zbiegów, ale trzeba przeciw im serce z kamienia, aby nie przepuścić przez granicę cieni ludzkich, okrytych krwią męczeńską, którzy na kolanach błagają jak o łaskę najwyższą o wpuszczenie ich do Polski.

Jakże nie postuchać gorących prośb białoruskich ludności z nad granicznych miejscowości Polski, która samorzutnie spieszy na pomoc swym rodakom z kordonu i wysłała błagalne delegacje o pomoc dla nich.

Dotychczas w granicach Polski znajduje się już kilkaset rodzin w powiatach: białowiejskim, wilejskim, szerszeńskim i stolpeckim. Jednak fala, któ-

WIELKI ZJAZD „Stowarzyszeń Dzieci Marji” w Abranches

Wiele jest w Brazylii Stowarzyszeń religijnych, bardzo wielu jest ludzi, którym głęboko na sercu leżą sprawy religijne.

Wiemy o tem że Stowarzyszenia Religijne działają ochotnie po kolonjach, bo świadczą o tem nabożeństwa tak pięknie urządzone. Przybytki Pańskie pięknie ustrojone w tych kolonjach gdzie takie towarzystwa istnieją.

Towarzystwa Religijne oddziaływają i na życie moralne kolonji, bo żądają i pilnują, by dzieci chodzący do szkoły, i byty wychowane religijnie, członkowie dają dobry przykład innym i sami są niewzruszonymi filarami zasad chrześcijańskich.

Cicha ukryta praca jest niekiedy chwalebna, lecz pamiętajmy i o tem, że „światło nie należy trzymać pod kocem”.

Trzeba dać przykład zbożnej pracy innym, trzeba ich pociągnąć, trzeba publicznie wyznać swoją wiarę tak jak to czynili nasi przodkowie, a tak samo czynią to i obecnie katolicy w Polsce i w innych krajach.

Otóż dlatego Zjazd manifestujący publicznie wyznaniem wiary katolickiej koniecznie potrzebny jest u nas w Brazylii, gdzie, niektórzy katolicy poczynają się wstydzic wiary ojców naszych, gdzie praktyki religijne poczynają słabnąć.

ra idzie, jest tysiąckrotnie większa

Spodziewane jest, iż w najbliższym czasie u granic Polski szukać będzie schronienia około 10 000 rodzin chłopskich z Sowiec. Gdzie ich podzięć? Co z nimi zrobić? Taki napływ zgłodniałej, obrabowanej w Sowiec, masy uciekinierów chłopskich, przerasta możliwości

któż jednak ma tego dokonać? kto pierwszy ma stanąć ze sztandarem Chrystusa, by zebrać wojsko rozproszone?

Tym wojskiem, to „Dzieci Marji”, dziewięć chrześcijańskie pełne ducha bożego i poświęcenia, one występują pierwsze w bój Chrystusowy, one podejmują sztandar Chrystusa z okrzykiem:

„My chcemy Boga,
My poddani
On naszym Królem,
On nasz Pan!”

Zgromadzą się zastępy z pod znaku Marji Niepokalanej, w dniu 11 go maja b. r. w Abranches pod Kurytybą, by tam gdzie podniósł się pierwszy sztandar „Dzieci Marji” uczcić 100 letni jubileusz objawienia Cudownego Medalika, który, jest ich znakiem bojowym, by widokiem licznych drażyn stojących za Chrystusem wzmacnić się na ducha, nabrać odwagi i zachęty do walki za sprawę Bożą, by dalej otrzymać rady i wskazówki, by obmyśleć wspólne linie działalności i apostołstwa.

Uwaga: Organizacja Zjazdu zajął się Zarząd Stowarzyszenia Dzieci Marji w Abranches. Tam też należy zwracać się o bliższe informacje, adresując: Collegio das Irmãs, Caixa Postal 159 Kurytyba, Paraná.

W Polsce nie było zimy

Upływające miesiące zimowe przyniosły ludziom wielki zawód. Pamiętając o srogości przedostatniej zimy, ludność polska zaopatrzyła się doskonale w ogromne ilości węgla, drzewa, nie zapomniano także i o ubraniach, futrach i wysokich butach. Wiele to zabiegów kosztowało tego i owego, ale co to za radość była powiedzieć sobie „teraz nic sobie nie robię ze zimy”.

Jak koniecznego zła wyciekliwano zbrojnie na najście ścierzystych mrozów, a tu nie! Upływa listopad; słonko ślicznie świeciło rzucając łagodne, zdawało się ostatnie ciepłe promienie.

— No, ale w grudniu napew-

ści opieki jaką mógłby roztoczyć nad nimi rząd polski. Tutaj cała Europa musi okazać pomoc Polsce, która i tym razem okazuje się przedmurzem Europy, zmuszonym do ponoszenia konsekwencji krwawych rządów w Rosji Sowieckiej. Tutaj musi zabrać głos Liga Narodów!

no będzie sroga zima i odpokutujemy za ciepły listopad — mawiali ludzie.

Mija grudzień — słonko grzeje — mrozu niema; nadchodzi Gwiazdka śniegu niema, ni mrozu.

Przechodzi władca zimy, srogi styczeń. Coś tam było zimno, ale nikogo to nie bolało, nikt nie biadał, bo skargi zachowywał każdy na gorsze czasy, a mogły one przyjść z miesiącem lutym, z którym, jak wiadomo, nie można żartować, tem więcej, że dochodziły wieści z daleka, z Francji, Hiszpanji, że zima tam sroga panuje. Pewno zapomnieli o Polsce, ale gdy będzie wrać do swych siedzib lodowatych na Półno-

cy napewno nawiedzi i Polskę — tak myślno, a tymczasem kwiaty poczynają puszczać liście i kwitnąć, skowronki śpiewać po polach, a nawet motylki latać.

I ludziska się skarżą, poczośmy więc kupowali węgle, poczo grube ubrania, a oczemu to mądry astrologdy tego nam nie przepowiedzieli, choć są tacy uczeni.

Z Brazylii

Paraná.

LIST PASTERSKI KS. BISKUPA MAZZAROTTO.

J. E. ks. biskup Antoni Mazzarotto wydadł w dniu swojej konsekracji na biskupa, list pasterski do duchowieństwa oraz wierszych swej diecezji Ponta Grossa.

Wita On w nim swoich wierznych, prosząc ich, by przez ony wiary nadziei i miłości pomnażali swej duszy życie chrześcijańskie.

Nowy Dostojnik Kościoła urządził tak zwany ingres (uroczyste wejście do swej diecezji) w najbliższym czasie, prawdopodobnie w niedzielę po Wielkiejnocy.

KURTYBYA

POLICJA UWIEZIŁA EMIGRANTÓW POLSKICH.

Bardzo przynębiające wrażenie wywołało w Kurytybie aresztowanie siedmiu emigrantów polaków.

Stało się to w następujących okolicznościach:

Ubiegłej niedzieli w gmachu Związku Polskiego odbyła się akademja na cześć Marszałka Józefa Piłsudskiego. Skończyła się ona około godziny 1-szej.

Kilku polaków, niedawno przybyłych z Polski powracających w grupie do swoich mieszkań Właśnie w powrotnej drodze natknęli się na patrol policyjny, który widząc grupę ludzi o tej porze, wziął ich za bandę złodziei nocnych.

Sytuację pogorszył brak znajomości języka, oraz brak jakichkolwiek dokumentów.

Skończyło się na tem, że policja odprowadziła całą grupę do głównej policyjki. Ta zaś odesłała ich podobno do Paranagu ażeby następnie ich wysłać do Santos. Skąd podobna mieli niedawno przybyć.

Żona jednego z uwiezionych zamieszkuje w hotelu Central.

W sprawie uwiezionych Konsul Polski interwenjował zaraz po zajęciu, pisemnie a przedwczoraj, jak się dowiadujemy, sam Pan Konsul osobiście interwenjował za uwiezionymi u szefa policyjki.

SUROWE PRZEPISY POLICYJNE W PORZE NOCNEJ.

Wskutek powtarzających się w ostatnich czasach napadów złodziejskich, policja obeszła przepisy w godzinach nocnych.

Straże nocne są wzmożnione i krają po mieście zatrzymując po 10 godzinie wieczorem każdą podejrzaną osobę, a zwłaszcza grupy ludzi, żądając wylegitymowania się.

Dlatego też, jeśli ktoś wchodzi po 10-tej wieczorem niech zabierze ze sobą jakiś dokument, którym by się mógł wylegitymować.

TRAGEDJA MŁODEGO POLAKA.

Ubiegłej niedzieli padło ofiarą samobójstwa życie chłopaka polskiego.

Powodem targnięcia się na życie była nieudana miłość.

Eugenjusz Starzyński 23-letni chłopak, szewc z zawodu, zapoznał się przed kilku miesiącami z dziewczyną 17-letnią Antonią Cioparką, infirmierką z «Maternidade do Paraná».

Ze znajomości wnet wywia-

zała się w sercu młodzieńca gorąca miłość do dziewczyny i dlatego też prosił ją, ażeby wyszła za niego. Antonia nie mogła się zdecydować sama; poprosiła więc swoich rodziców o radę. Ci oświadczyli się przeciw małżeństwu Starzyńskiego z ich córką.

Kiedy Antonina oznajmiła Starzyńskiemu sprzeciw jej rodziców na ich ślub, chłopak ze spokojem pożegnał się z dziewczyną i powrócił do swego mieszkania w pensjonacie p. Stępniewskiej.

W niedzielę wieczorem około godz. 8-mej p. Stępniewska posłyszała odgłos wystrzału pochodzący z pokoju zajmowanego przez Starzyńskiego. Pobieгла do jego pokoju i tu spostrzegła straszny widok. Na podłodze leżał Starzyński z raną w głowie, a w ręce trzymał zaciśnięty dynamy rewolwer.

Zawezwana policja spisała protokół.

— Miejscowość Ypiranga została podniesiona do rzędu «o marca».

— Wystawę Rolniczą w Kurytybie zwiedził inżynier agronom Dr. Stanisław Dobrzyński.

Rio de Janeiro.

KOMUNISCI ZA KRATKĄ.

Policja w Rio de Janeiro wyszła i zaarrestowała 5 komunistów, a mianowicie Pelayo Gil Ribas, Leona Piatygórskiego, Simona Borodina, Marka Puatygórskiego i Mikołaja Autycowenkę. Uwiezieni komuniści zostali odstawieni do Głównej Policyjki w Rio de Janeiro, która po przeprowadzeniu śledztwa w celu wykrycia innych komunistów, nakaże komunistom opuszczenie Brazylii.

Santa Catharina.

MINISTER GRABOWSKI SKŁADA ŻYCZENIA PREZYDENTOWI KONDEROWI.

Z okazji rocznicy Stanu p. minister Dr. Tadeusz Grabowski, Poseł Rzeczypospolitej Polskiej przesłał prezydentowi Stanu Santa Catharina p. Dr. Konderowi następujący telegram: «Obchodząc dzisiaj rocznicę mojego Stanu, pięknego Stanu Santa Catharina przychodzi mi na myśl miłe wspomnienie serdecznej gościnności, jakiej doznałem ze strony Waszej Eks., kiedy miałem możność zapoznać się z kwitnącymi kolonjami moich rodaków, mam zaszczyt przesłać Waszej Eks. scelencji wyrazy szczerego uznania i poważania, polecając łaskawej pamięci kolonje emigrantów polskich w przyszłości».

MISJE ŚWIĘTE.

W ostatnich czasie księża misjonarze ksiądz Szymbor i ks. Bieniasz głosili misje przez trzy tygodnie w Itayopolis i pobliskich kolonjach, a następnie w Rio Vermelho i okolicy. Misje zwłaszcza w Itayopolis były bardzo licznie uczęszczane.

ZMIANY NA PLACÓWKACH DUSZPASTERKICH.

W ostatnich dniach nastąpiły pewne zmiany na placówkach duszpasterskich a mianowicie O. Cyryl Stroka z zakonu OO. Franciszkanów, który pracował nad Polakami w Barro i Trez Arroios (Rio Grande do Sul) został przeniesiony przez Przełożonych do Rodeio, gdzie również będzie sprawował opiekę duchową nad Polakami.

Natomiast w Barro i Trez Arroios opieka duchowa została powierzona O. Andrzejowi Malińskiemu z Zakonu OO. Franciszkanów.

Również ksiądz Jan Olszówka z Itayopolis przeniósł się do Cruz Machado (Paraná); a

ksiądz proboszcz Anicet Weis z Cruz Machado przeniósł się do Itayopolis.

NIEMIECCY EMIGRANCI.

Z Blumenau donoszą, że do Itapava przybył transport emigrantów niemieckich przybyłych z Rosji.

São Paulo.

TOWARZYSTWO, KTÓRE ZACHĘCĄ BĘDZIE EUROPEJCZYKÓW DO PICIA KAWY.

W S. Paulo zawiązało się w ostatnich dniach towarzystwo, które postawiło sobie za cel propagandę spożywania kawy.

Przedewszystkiem Towarzystwo liczy na państwa europejskie.

ILE EMIGRANTÓW PRZYBYŁO DO STANU?

W ostatnich latach przybyło do stanu São Paulo w poszukiwaniu (za środkami do życia): 171,727 emigrantów brazylijan z innych stanów, 65 116 emigrantów z Portugalii, 50,573 japończyków, 29,472 włochów, 27,312 hiszpanów, 23,208 litwinów, 23,060 rumunów, 16,113 niemieców, 13,475 jugosłowian, 10,838 syryjczyków, 8,982 polaków, 4,991 austrjaków, 2,482 estończyków, 1,822 tuteńczyków, 1,744 rosjan, 1,261 czeskosłowaków.

Jest to prawdziwe pomieszanie narodów i języków.

Słosunkowo procent polaków jest bardzo mały.

Rio Grande do Sul.

ZBANKRUTOWAŁ P. ZUKERMANN.

W Porto Alegre policja aresztowała niejakiego Adolfa Zuckermanna, ponieważ dopuścił do umyślnego bankructwa, na szkole Argentyny na 500 kontów.

Oszuśta policja odesłała do Rio de Janeiro, a stamtąd zostanie wysłany policyjki argentyńskiej.

ILE FIŻONU UPRAWIA STAN?

Uprawa fiżonu w stanie Rio Grande do Sul wybiła się na pierwsze miejsce. W 1928 były zasadzone fiżonem w municypjach obszary:

Santo Antonio, 11 956 hektarów; Estrella, 7 686; São Leulencu, 6 405; Guaporé, 5 337; Taquara, 5 124; Santo Angelo, 4 697; Passo Fundo, 4 483; Erechim, 4 570; Pelotas, 4 056; S Leopoldo, 3 849; Ijuhy, 3 843; Palmeiras 3 269; Cachoeira, 3 269; Cangussu, 3 416; Montenegro, 3 416; S. Luiz, 3 202; Santa Cruz, 3 989; Venancio Ayres, 3 275; Jaguary, Encantado, 2 372; Cahy, 2 372; e Bento Gonçalves 2 175.

Uprawa fiżonu rozwija się znakomicie tak w nowych jak i starych kolonjach.

Telegramy

Warszawa, 29 marca.

— Poseł Jan Piłsudski, brat Marszałka Józefa Piłsudskiego zrzekł się powierzonej sobie misji utworzenia nowego gabinetu ministrów.

— Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej p. Mościcki powierzył utworzenie nowego gabinetu pułkownikowi Walerjanowi Sławkowi.

Pułkownik Sławek, który jest przywódcą bloku rządowego przyjął propozycję uformowania gabinetu.

— Pułkownik Sławek utworzył nowy gabinet powołując do rządu ministrów poprzedniego gabinetu, z wyjątkiem ministerstwa sprawiedliwości, do którego na miejsce byłego ministra Feliksa Dutkiewicza wszedł — minister Car.

— Do Polski przedostał się z Rosji francuz Chambellan ochotnik armii gen. Wrangla, którego Sowiety skazały na 15 lat robót przymusowych.

— W Niemczech upadł gabinet ministerjalny na którego czele stał Mueller.

— Nowy gabinet w Niemczech uformował Bruening.

— W Południowej Francji w mieście Pau odbędzie się międzynarodowa wystawa kukurydzy, w której weźmie udział także i Brazylja.

— Ojciec św. oznaczył datę zwołania Powszechnego Soboru na miesiąc czerwiec przyszłego roku.

Argentyna.

ZA WIELE HERWY-MATY W MAGAZYNACH.

Z Buenos Aires donoszą, że plantatorzy herwy maty w Misjonos postanowili nie zbierać w tym roku herwy maty, ponieważ magazyny są przepelnione glawniejszymi zbiorami herwy maty, dotąd nie sprzedanej.

Iskierki z całego świata.

— W Południowej Afryce pracuje 17 000 robotników polskich.

— Do Stanów Zjednoczonych przekrada się rocznie około 170 000 cudzoziemców.

— W Stanach Zjednoczonych jest obecnie 6 milionów bezrobotnych.

— W Polsce władze kolejowe zwolniły w ciągu ostatnich miesięcy 30 000 robotników.

— Sławna powieściopisarka p. Kazinnera Hlakowiczówna otrzymała nagrodę literacką miasta Wilna.

— Ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Warszawie w miejsce zmarłego ambasadora Morae będzie M. Willis, przemysłowiec amerykański.

— W parlamencie kanadyjskim postanka Machall złożyła wniosek, ażeby rząd z każdych 100 dolarów wydanych na wojsko, jeden dolar oddawał na cele propagandy powszechnego pokaju.

— Słynni lotnicy francuscy Costes i Bellonie postanowili udać się samolotem z Europy do Ameryki 15 maja.

— W górach Moutain (Ameryka) znaleziono wielkie pokłady rud radiojowych.

— Do jednego z wojskowych budynków w Lipsku dokonano śmiałego włamania, przyozem skradziono wiele broni, w czem kilka kulomiotów. Według tamtejszych dzienników, kradzieży dokonana jakaś bojówka polityczna.

OSTRZEŻENIE

Dozły nas niewyraźne pogłoski, że jacyś wędrowni sprzedawcy powołują się przy sprzedaży rozmaitych przedmiotów jakoby byli wysłani przez Redakcję «Lud».

W celu ostrzeżenia naszych Czytelników przed podobnymi ludźmi, oznajmiamy, że w Kurytybie poborcą prenumerat «Lud»

FLY - TOX Wymawia się (Flai Toks). Niszczy zupełnie gąsienicę, karapaty, berwy, baraty, pluskwy, komary, muchy, dziel na zdrowiu. — Spróbujcie naszego patentowanego «Fly-Tox».

JEST ON BARDZO EKONOMICZNY.

Główny Agent na Paraná:

Curityba — ALBERTO NIGRO — Rua I-rode Março N 145

Zawiadomienie CHAPELARIA SELECTA

zawiadamia Szanownych Klientów i Odbiorców, że z powodu przeniesienia swojego składu do innego lokalu postanowiła Zlikwidować wszystkie swoje towary.

CHAPELARIA SELECTA

37 — Praça Generoso Marques — 37

du« i «Przyjaciela Rodziny» jest

p. Jan Szaniawski.

Poborcą i agentem objazdowym na prowincji jest p. Wojakowski.

Tak p. Szaniawski jak, p. Wojakowski mają upoważnienia na piśmie od Redakcji.

Ostrzegamy więc Naszych Szan Czytelników, ażeby nie powierzali pieniędzy pierwszemu lepszemu osobnikowi, bo mogą narazić się na stratę.

Prenumeratę «Ludu» zapłacił Panowie! 10\$000:

Jan Borski, Fran. Szymczak, Jan Lachowski, Wład. Sawicki, Albert Bryk, Adam Kowalski, Antoni Towkaez, Jan Rodacki, Zygmunt Selner, Fran. Selner, Michał Radziński, Zofja Kowerska, Józef Jaworski, Siostry Miłosierdzia, Róclara, Wiktor Rostkowski, Feliks Sniegowski, Weronika Wachowicz, Józef Wachowicz, Józef Mankowski, Fran. Dunajski, Piotr Kalinowski, Michał Krzyżanowski, Jachim Kowalski, Tomasz Szlicha, Stan. Mikosz, Szezezan Dynda, Ignacy Lipski, Jan Sledz, Feliks Kleina, Jakób Gubala, Andrzej Skraba, Fran. Szymanski, M. Wihan, Ignacy Wisniewski, Ludwik Biernacki, Stan. Zambrzycki, Tomasz Mazurek, Andrzej Solaciński, Julian Lisak, Stan. Kowalewski, Tomasz Mazurek, Antoni Badikowski, Józef Grzebielucha, Stan. Kowalczuk, Ks. Golębowski, Stan. Zambrzycki, Jan Miteski, Jan Kosba, Ruch Suchla, Antoni Iwanowski, Jan Mitrut, Ignacy Dolniak, Jan Czapiewski, Wojciech Macuga, Piotr Osleki, Wojciech Wajęga, Piotr Mikrut, Fran. Toczek, Fran. Brzozowski, Ludwik Wilczak, Piotr Grad, Wład. Kwiatkowski, Jan Modikowski, Wład. Gielak, Józef Drowek, Feliks Wasiołki, Walenty Gorczyzny, Jan Weismann, Wincenty Przyboc, Piotr Kozłowski, Jan Gruszczyński, Jan Szachta, Józef Sobolewski, Bolesław Malinowski, Jan Szydłowski, Stan. Mataszka, Fran. Kremela, Kazimierz Wojnarowski, Jan Halama, Józef Halama, Józef Ostrowski, Jan Sekowski, Jan Heluch, Jan Cytryński, Wojciech Fjokot, Jan Almeida, Michał Musiał, Florian Jekot, Fr. Jan Bnusz, Ludwik Litka, Jan Rybczynski, Fran. Bączkowski, Józef Nowak, Konrad Jasiorski, Stan. Winkowski, Andrzej Zajac, Fran. Kule, Mikołaj Musiałowski, Łukasz Centarski, Józef Kotołowicz, Andrzej Bublak, Antoni Damiński, Jan Bęk, Antoni Nowakowski, Wojciech Trójnowski, Franc. Petruj, August Sarnowski, Wład. Krzyżanowski, Fran. Rosół, Marcin Machowski, Fran. Orlowski, Józef Baszcz, Antoni Bojan, Jan Lipski, Fran. Lipski, Aleksy Helpa, Jakób Garus, Ks. Bol. Bayer, Stan. Pajewski, Walenty Borkowski, Jakób Augustyn, Ludwik Sypniewski, Jan Soczek, Jan Falat, Modest Falarz, Łukasz Ślusarz, Józef Lemańczuk, Michał Wzorek, Jan J. dowski, Józef Król, T.wo Św. Antoniego, Łukasz Cetoarski, Henryk Wagner, Stan. Bajerski, Wawrzyniec Wierzbicki, Walenty Borkowski, Michał Swendrych, Jan Ściśkowski, Stefan Cetnarski, Stan. Zawadzki, Antoni Lesniewski, Teofil Przybyszewski, Andrzej Dziecinny, Jakób Bukowski, Jan Kamiński, Fran. Wilk, Marcin Wiczorkowski, Jan Michalczuk, Siostra Przełożona z Thomas Godho, Kesper Szatkowski, Sophie Mme, Sobieraj, Michał Sawicki, Kazimierz Podgórski, Marcin Steciuk, Stan. Wojtylak.

O. d. n.

Jan Borski, Fran. Szymczak, Jan Lachowski, Wład. Sawicki, Albert Bryk, Adam Kowalski, Antoni Towkaez, Jan Rodacki, Zygmunt Selner, Fran. Selner, Michał Radziński, Zofja Kowerska, Józef Jaworski, Siostry Miłosierdzia, Róclara, Wiktor Rostkowski, Feliks Sniegowski, Weronika Wachowicz, Józef Wachowicz, Józef Mankowski, Fran. Dunajski, Piotr Kalinowski, Michał Krzyżanowski, Jachim Kowalski, Tomasz Szlicha, Stan. Mikosz, Szezezan Dynda, Ignacy Lipski, Jan Sledz, Feliks Kleina, Jakób Gubala, Andrzej Skraba, Fran. Szymanski, M. Wihan, Ignacy Wisniewski, Ludwik Biernacki, Stan. Zambrzycki, Tomasz Mazurek, Andrzej Solaciński, Julian Lisak, Stan. Kowalewski, Tomasz Mazurek, Antoni Badikowski, Józef Grzebielucha, Stan. Kowalczuk, Ks. Golębowski, Stan. Zambrzycki, Jan Miteski, Jan Kosba, Ruch Suchla, Antoni Iwanowski, Jan Mitrut, Ignacy Dolniak, Jan Czapiewski, Wojciech Macuga, Piotr Osleki, Wojciech Wajęga, Piotr Mikrut, Fran. Toczek, Fran. Brzozowski, Ludwik Wilczak, Piotr Grad, Wład. Kwiatkowski, Jan Modikowski, Wład. Gielak, Józef Drowek, Feliks Wasiołki, Walenty Gorczyzny, Jan Weismann, Wincenty Przyboc, Piotr Kozłowski, Jan Gruszczyński, Jan Szachta, Józef Sobolewski, Bolesław Malinowski, Jan Szydłowski, Stan. Mataszka, Fran. Kremela, Kazimierz Wojnarowski, Jan Halama, Józef Halama, Józef Ostrowski, Jan Sekowski, Jan Heluch, Jan Cytryński, Wojciech Fjokot, Jan Almeida, Michał Musiał, Florian Jekot, Fr. Jan Bnusz, Ludwik Litka, Jan Rybczynski, Fran. Bączkowski, Józef Nowak, Konrad Jasiorski, Stan. Winkowski, Andrzej Zajac, Fran. Kule, Mikołaj Musiałowski, Łukasz Centarski, Józef Kotołowicz, Andrzej Bublak, Antoni Damiński, Jan Bęk, Antoni Nowakowski, Wojciech Trójnowski, Franc. Petruj, August Sarnowski, Wład. Krzyżanowski, Fran. Rosół, Marcin Machowski, Fran. Orlowski, Józef Baszcz, Antoni Bojan, Jan Lipski, Fran. Lipski, Aleksy Helpa, Jakób Garus, Ks. Bol. Bayer, Stan. Pajewski, Walenty Borkowski, Jakób Augustyn, Ludwik Sypniewski, Jan Soczek, Jan Falat, Modest Falarz, Łukasz Ślusarz, Józef Lemańczuk, Michał Wzorek, Jan J. dowski, Józef Król, T.wo Św. Antoniego, Łukasz Cetoarski, Henryk Wagner, Stan. Bajerski, Wawrzyniec Wierzbicki, Walenty Borkowski, Michał Swendrych, Jan Ściśkowski, Stefan Cetnarski, Stan. Zawadzki, Antoni Lesniewski, Teofil Przybyszewski, Andrzej Dziecinny, Jakób Bukowski, Jan Kamiński, Fran. Wilk, Marcin Wiczorkowski, Jan Michalczuk, Siostra Przełożona z Thomas Godho, Kesper Szatkowski, Sophie Mme, Sobieraj, Michał Sawicki, Kazimierz Podgórski, Marcin Steciuk, Stan. Wojtylak.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

O. d. n.

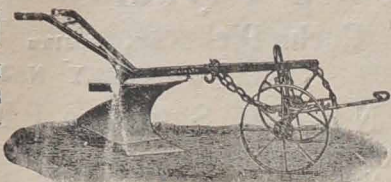
O. d. n.

O. d. n.

Kolonisci

DOŚWIADZENI
W RZEMIOSLE
UŻYWAJĄ TYLKO
MASZYN OD
FIENY:

Casa Hackradt

CURITYBA, Rua 15 de Novembro 502.
CAIXA POSTAL 420

Pokazy użycia nowych maszyn rolniczych na polach w Tindiguera

Znana firma Casa Hackradt urządzi z okazji Wystawy Rolniczej w dniu 29 marca (sobotę) pokazy sprawności najnowszych maszyn rolniczych na polach w Tindiguera, oddalonych od stacji Araucaria o 2 km.

Próby te będą trwać przez cały miesiąc kwiecień.

Rolnicy będą mieli dobrą okazję przyglądać, jak można tanio a sprawnie zastosować maszyny w gospodarstwie rolnym.

Pastilhas LEKEROL

Środek przeciw kaszlowi, dychawicy, astmie, bólowi w piersiach i w gardle.

MALGORZATA SLEZAK krótka operetka wyraża się w ten sposób o naszych pastylkach:

Pastyłki LEKEROL są znakomitem środkiem przeciw bólowi gardła i piersi. Do nabycia we wszelkich aptekach.

DEPOZYTARJUSZ W KURYTYBIE

Cia Argus Ltda

NASTĘPCY GREIN & C. IA
RUA SÃO FRANCISCO N 29 -
TELEFON 514 - CAIXA P. 214

Escola Pratica de Commercio

Matrix: Rua Dr. Muricy 108 - Curityba.

Kurs: Buchalterja - Contador - Korespondencja - Daktylografja, Korespondencja w francuskim i w angielskim języku. Przyjmuje się uczniów w każdej chwili.

Jest do sprzedania

dwa luty ziemi z domem wygodnym, stodołą i mniejszym zabudowaniem krytym dachówką. Sad z pomarańczami i innymi drzewami owocowymi na około domu. Inf. rmsej udziela właściciel: **Józef Nowak - cor. Araucaria - Parana**

DOBRA OKAZJA

Jest do sprzedania 14 akierów dobrej ziemi w pobliżu Balsa Nova z tego trzy akieru bardzo dobrej ziemi uprawnej. Pół akiera zagrodzone jest na pastwisko; reszta las. - Dobre zabudowanie pokryte dachówką. Cena 14 tysięcy. Informacji udziela:

Właściciel **Jan Rybczyński - Lapa** lub **Szepepan Wagner** w Balsa Nova - Parana.

Za 8\$000 wpłaty miesięcznej możecie mieć wraz z swoją rodziną darmo lekarzy i dentystów w

POLIKLINICE ROBOTNICZEJ przy ulicy Avenida Luí Xavier we ścieżce z Rua Ermelino de Leão 14. Przyjmuje od godziny 9-11 rano i od 1-4 po południu i od 7-mej i pół do 10-tej wieczorem.

Apteka Polska

Założona w roku 1877.
JOÃO VIDAL NETO

Curityba - Rua Floriano 22 -
rog Mar. Deodoro - Parana -
Telefon 519.

Wielki wybór w drogerjach. Produkty chemiczne. Lekarstwa nacionalne i zagraniczne. Recepty zaliczają się szybko z największą ostrością.

Konsultajum: D-rów Moreira, Borges de Macedo i t. d.

Najtańsza apteka w mieście. Załatwia się zamówienia w dzień i w nocy.

Mówi się po polsku.

A V I S O

Rodacy

Chcący sprowadzać rodziny z Polski jak również osobiście udający się do Ojezuzny. Korzystajcie z najlepszej pory do podróży.

Comp.

Chargeurs Reunis

Sud Atlantique

PRZSTAWICIEL NA PARANÉ:
P. TEOFIL G. VIDAL

RUA 15 DE NOVEMBRO N. 605.

AGENCI FIRMY:

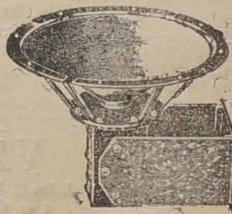
- Ladislau Bukowski, Ponta Grossa - Parana - Praça Barão de Guararua N 4 - Caixa postal 174.
- João Szklaniarz - Prudentopolis - Parana - Praça 15 de Novembro 4.
- Albin Piotrowski - Ivahy - Parana.
- Ludovico Hawryluk - Iraty - Parana.
- Stanislau Głuszczyński - Marechal Mallet - Parana.
- João Zawadzki & Cia - Fluvopolis - Parana.
- Wł. Kasprzak - Rio Claro - Parana.
- Kółko Rolnicze, adres Ks. Porajeki - São Mateus - Parana.
- Francisco Pasternak - Itayopolis - Alto Paraguassu - Estado Santa Catharina.
- Czesław Sopala, Tres Barras - Francisco Bejarowski, Ouro Verde

CASA RADIO

Werner Riekes Junior

CURITYBA
Ulica Barão do Rio Branco 388
Telefon 980

Specjalny skład aparatów radiowych. Aparaty, głośniki i części składowe do stacji nadawczych i odbiorczych. - Kompletne instalacje. Warsztat elektromechaniczny. - Naprawy wszelkich rodzajów. Kosztorysy bezpłatne. - Niekłowanie i ładowanie akumulatorów.

VANADIOL Grande Tonico Phosphatado

Oczyszcza krew i wzmacnia nerwy.

Co dzień wydają się recepty na to lekarstwo medycy Brazylii i Argentyny, mianowicie profesorowie: Dr. Miguel Conto, Austrogeislo, Juliano Moreira, Roeha Faria, Rubião Meira, Dr. Diogo Faria, Dr. Walter Seng, Dr. Luc. Gualberro skoteż i inni lekarze.

WE ABYSŁAW NEUMANN

O rozwoju żeglugi parowej

(Ciąg dalszy)

Rozwój żeglugi morskiej związany jest prawie zawsze z rozwojem gospodarczym danego kraju. Wszelka ekspansja handlowa na szerszą skalę, bez posiadania własnej floty handlowej, jest w dzisiejszych czasach nie do pomyślenia. My, Polacy jako naród, zanadto może przywiązany do roli, niedoceniałszy i niedoceniłszy dotychczas należyte całej doniosłości, jaką stanowi dla naszej ojczyzny, wolny i niezmiernie ograniczony dostęp do morza, lecz również nie zdajemy sobie należyte sprawy, iż aby móz korzystać w całej pełni z tej na świat szeroki wiodącej, otwartej drogi jaką jest morze, należy mieć własną flotę handlową. Wprawdzie bandera polska na morzach europejskich nie jest już dzisiaj tak rzadkim zjawiskiem, jak za pierwszych lat istnienia naszej państwowości, dzięki rozwijającemu się powoli Towarzystwu „Żegluga Morska”, to jednak z braku własnych regularnych linii okrętowych, miliony placiny jeszcze obcym towarzystwom żeglugi, za przewóz naszych towarów, miliony placin i nasz emigrant. Rozbudowa naszej floty handlowej i stworzenie regularnych linii okrętowych pod naszą banderą, zaliczyć powinniśmy do najważniejszych postulatów naszej polityki gospodarczej. Leczna i potężna flota handlowa jest nie tylko propagandą dla rodzinnego przemysłu, ale świadczy o żywotności danego narodu. Pamiętajmy, że sześcieliwy naród, który zrozumiał przewagę morza nad lądem - i oświadczył je.

II. Marynarka Wojenna.

Równocześnie z rozwojem marynarki handlowej nabiera znaczenia marynarka wojenna. Obrona własnych brzegów, ochrona floty handlowej, blokada portów nieprzyjacielskich i wiele innych zadań ma do spełnienia marynarka wojenna.

Początki marynarki wojennej sięgają czasów bardzo dawnych, bo już starożytni Egipcjanie budowali okręty wojenne. O żegludze starożytnych Greków i Rzymian puszczają nas liczne płaskorzeźby i opisy bitew. Kiedy dawne państwo rzymskie się rozpadło, a żegluga na Morzu Śródziemnym opanowali Arabowie, pojawiają się na północy Europy Normanowie. Jeden z ich szepców t. zw. Wikingowie zapuszczali się w swoich wyprawach wojennych morskich aż po za granice Europy.

W wiekach średnich rozwój marynarki wojennej postępuje powoli. Okręty wojenne jeszcze w XVII wieku nie różniły się wiele od statków kupieckich. Przecie każdy okręt handlowy musiał być również uzbrojony, wobec licznych wówczas piratów morskich i korsarzy, czających się na ląd. Jak małe były okręty w czasach wielkich odkryć geograficznych, dowodem statki Kolumba. Były to t. zw. „karawole” z których największa „Santa Maria”, miała 28 metrów długości. Dopiero później kiedy naucezono się składać maszyny z kilku części, wskutek czego mogły być wyższe i więcej żagli pomieścić, rozmiary okrętów wojennych dochodzą w XVIII wieku do 1000 ton pojemności.

Zastosowanie maszyny parowej w marynarce wojennej, wywołało, podobnie jak w żegludze handlowej zupełny jej przewrót. Nie nastąpił on jednak tak szybko, jak w marynarce handlowej. Wprawdzie już w roku 1814 zbudował Fulton (twórca pierwszego parowego) parowy okręt wojenny, dopiero jednak wynalezienie śruby okrętowej, umożliwiła maszynie, dopiero jednak wynalezienie śruby okrętowej, umożliwiła maszynie, dopiero dokonanie takiego przewrotu w budownictwie okrętów wojennych, parowej dokonanie takiego przewrotu w budownictwie okrętów wojennych, jakiego świadkiem była druga połowa ubiegłego stulecia. Okręty kołowe

nie bardzo się nadawały do celów wojennych gdyż koła umieszczone po bokach statku, narazem były zanadto na kule armat nieprzyjacielskich stanowiąc dla nich znakomity cel.

Aż do początków drugiej połowy XIX wieku, typem okrętu wojennego była t. zw. fregata - okręt najczęstszemu i posiadający przez maszynę parową również pełne ożaglowanie. W tym też czasie pojawiają się pierwsze okręty pancerne, najpierw we Francji (fregata pancerna „Gloire” w roku 1858), później w Anglii, gdzie w roku 1860 powstała pancerniki oale już z żelaza i stali. Współczesne marynarki wojenne, posiadają, prócz ogromnych pancerników, rozmaite większe i mniejsze krążowniki, następnie kontr torpedowce, odznaczające się wielką szybkością, dochodzącą do 36 mil morskich na godzinę. Bronią bardzo ważną stały się również torpedowce i łodzie podwodne. Prócz wymienionych właściwych jednostek bojowych, posiada każda marynarka wojenna cały szereg okrętów pomocniczych jak: okręty szkolne, służące do stacjonowania okrętów do pomiarów hydrograficznych (sporządzanie map morskich) wylawiające min podwodnych i wiele innych.

Najważniejszą i najstraszniejszą bronią stały się w obecnej dobie, łodzie podwodne i torpedowce. Zrezygnem wyrzuceniem poisku zwanego torpeda zadają one nieprzyjacielowi śmiertelne najożęstszemu ciosy, same zaś wycofują się po wycelowaniu torpedy jaknajszybciej z linii bojowej.

Pierwszy pomysł torpedy podał kapitan marynarki austriackiej Lupis. Myśl jego urzeczywistnił angielski Whitehead a pierwsze próby z torpeda jego pomysłu odbyły się w roku 1864. Torpeda ta miała jednak biegać bardzo nieregularnie, to też dopiero po udoskonaleniu przez inżyniera Obrego, stała się, tą straszną bronią jaką jest dzisiaj. Mechanizm torpedy jest skomplikowany, gdyż porusza się ona pod wodą samoczynnie w ściśle oznaczonym kierunku. Zbudowana jest ze stali, długość jej wynosi najożęstszemu około 3 1/2 m. a kaliber 53 cm. Wnętrze torpedy podzielone jest na trzy komory z których pierwszą zajmuje nabój (najożęstszemu ładunek balistyczny), kwas pikrynowy lub melinowy. - druga wypełniona zbiornik napełniony zgęszczonym powietrzem, w trzeciej zaś znajduje się maszyna, poruszająca zgęszczonym powietrzem a obracająca śrubę.

Torpedę wyrzuca się siłą zgęszczonego powietrza, a z chwilą kiedy już torpeda znajduje się w wodzie, ciśnienie wody otwiera samoczynny wentyl, maszyna zaczyna działać i torpeda ze znaczną chyżością w głębokości zazwyczaj 4 m. pod powierzchnią morza, zdąża do swego celu. Utrzymanie stałe nadanego torpedzie kierunku oraz głębokości zaarużenia reguluje osobny mechanizm. Przeszłość jaką przebyć może, wynosi około 7 km. z chwilą zaś gdy natrafi na przeszkodę, torpeda eksplozynie szerząc zniszczenie, przyczem sama rozpryskuje się na drobne kawałki. C. d. u.

Czy warto żyć 100 lat?

CIEKAWY ZWIERZENIA LECIWEJ ANGIELKI

W Anglii jest dość dużo ludzi, którzy żyją do stu lat i dłużej. Stała rubryka pism angielskich są opisy z życia starców i staruszek. Te ostatnie zwłaszcza i ich poglądy na stosunki dzisiejsze interesują niezmiernie prasę, która donosi, że pani X, która ma 100 lat, woli krótkie sukienki od długich, że pani Y, która dożyła już 105 lat, kazała sobie obciąć włosy a la garçonne i t. d. Nikt jednak dotychczas nie zainteresował się pytaniem, czy te osoby długowieczne zadowolone są, że dożyły tak pokaźnego wieku.

szerokich horyzontach myślowych kobieta, która odpowiadała na pytania reporterka szczerze i czasami dowcipnie.

Na pytanie reporterka, czy warto dożyć do 102 lat, pani Priest odparła kategorycznie:

— Nie, nie warto. Taka starość nie jest szczęściem. Nie warto dożyć nawet stu lat. Niech pan tylko spojrzy. Poeciwi ludzie ubardzyli mnie masą kwiatów, nadesłano mi setki telegramów z życzeniami, zarządził kuchni przygotował dla mnie tort — tu staruszka wskazała na piękny tort, w którym palily się 102 świeczki (stary obyczaj angielski każe zapalać tyle świeczek w dniu urodzin, ile dana osoba liczy lat), — rodzona siostra pielęgnuje mnie z całym sercem, a jednak... nie jestem szczęśliwa.

Dziennikarz zainteresował się żywo słowami staruszki.

— Cóż więc pani jeszcze trzeba — zapytał z uśmiechem.

— Czego mi trzeba?... Kłopotów młodości, tych kłopotów i trosk, które nadają życiu tyle powabu. Niech pan zrozumie. Gdy ma się już 100 lat odchodzi od nas wszystko, nawet bóle, nawet troski. Potrzeba mi pracy, ciężkiej, twardej pracy, mozołowej, któreby mogła przeżyć.

Ach, gdybym mogła mieć teraz 80 lat... Niema żywej duszy na świecie, któ-

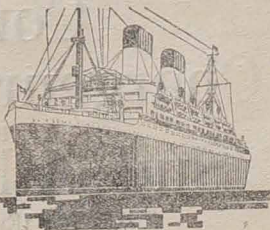
SZYFKARTY DO EUROPY

Zakupujcie na znakomite okręty KOMPANJI Hamburgsko Południowo-Amerykańskiej:

Comp. Hamburgueza Sul Americana

Okręty tej Kompanji są szybkie i luksusowe.
CAP ARCONA
CAP POLÓNIO
CAP NORTE

ANTONIO DELPHINO
(ma I-a, II-gą i III-cią klasę)

Specjalne okręty pędzone motorem wyłącznie dla podróżnych 3-ciej klasy.

Monte Sarmiento
Monte Olivia

Ajenci: CASA HACKRADT

CURITYBA — Rua 15 de Novembro 502 — PARANA
Caixa postal 420 — Telefon 900

Casa de Saude „São Francisco”

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N 25 — Curitiba.

Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie skutecznego pneumothora x przy osobach cierpiących na płuc. — Nowoczesny aparat Roetgens. — Diatermia. — Sztuczne ultra fioletowe, promieniowanie słoneczne, Zystokopja i t. d. — Przyjmuje od godziny 10-iej do 11 pół od 1-5

„A VENCEDORA”

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierkach owijanych.

Cukierki malinowe, kokosowe, miętowe, cytrynowe, abanarowe, truskawkowe, bananowe, mleczne i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najlepsze i najsmaczniejsze w Kurytybie.

FRANCISZEK LACHOWSKI
Curityba — Rua Cabral N 451 — Curityba

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszają się w „LUDZIE”.

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz. Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gardło. — Konsultorium: Pharmacia Corrêa. Rua Marechal Floriano N 22 od godziny 3-ciej do 5-tej. Telefon 482. Rezydencja: Rua Visconde de Nacar 85 — Telefon 319.

S'mierć Mrówkom

FORMICIDA w proszku jest jedynym środkiem, obronnym waszych ogródów i pól przeciw atakom mrówek. Używa się bez ognia i bez wszelkich przyrządów.

Można kupić we wszystkich sklepach Dostawa na Stan:

Jan Woźniak
Rua Commendador Araujo 271
CURITYBA

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich, wiedeńskich i paryskich szpitalach.

Praktyka ogólna.
Leczy specjalnie choroby skórne, weneryczne, pęcherza i włosów.
Klinika dla dzieci. — Leczy Żylaki oraz rany na nogach bez operacji.
Leczy sztucznie promieniami Diatermia Konsultorium i rezydencja:
Rua 15 de Novembro 5. Przyjmuje od 10 do 112 od godz. 4-iej do 6-iej
Rez: Rua Commendador Araujo 970 — Telefon 44.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica
Rua Mar. Floriano Peixoto N 33 róg Praça Carlos Gomes
Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Co dzień pierwszorzędną pieczywo. Zawsze świeży szops Atlantica.

POLSKI ZAKŁAD Jubilerski - Zegarmistrzowski

Kazimierza Wojnarowskiego
- ANEL -
Rua Ebano Pereira N 19
przyjmuje zegarki, zegary i wszelką biuterję. Wykonuje naprawy z gwarancją szybko i tanio.

ADWOKACI

Prof. Dr. Fr. R. de Azevedo Macedo
Dr. Jaymes Portugal Macedo
Biuro: Rua 24 de Maio N 38
CURITYBA

Sklep artykułów spożywczych

Rocha Piekarza, Spółka Tomasz Kubis
SPRZEDAJEMY NAJLEPSZE

Nawozy Sztuczne i Makę Kostną
KUPUJEMY I SPRZEDAJEMY WSZELKIE PRODUKTA KRAJOWE. — POSIADAMY ŚWIEŻE TOWARY SPOŻYWOZE ORAZ NAPIJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE.

CENY BARDZO NISKIE.

PRAÇA CORONEL ENNAS 4, RÓG SÃO FRANCISCO — CURITYBA

Collegio Iguassú

Zatwierdzony przez departament Państwowy Oświaty (Ensino)

Siedziba: PRAÇA RUY BARBOSA 44

Dyrektor ALFREDO PARODI
Sekretarz Wacław Jaworski

KURS POWSZECHNY, ŚREDNI I GIMNAZJALNY.
INTERNAT — INTERNAT DZIENNY — EKSTERNAT.

Wykłady do Kursu Gimnazjalnego i przygotowanie na egzamina wstępne na rok pierwszy rozpoczynają się z początkiem kwietnia. — Przyjmuje się kandydatów do 31-go maja
Egzamina są uznane za urzędowe.

Do farbowania wszelkich materiałów uważa się ogólnie za najlepsze tak zwane

Farby BAYER

CARLOS LUHM — Rua Blachuelo 161 — Curityba

Książka o Buchalterji

Cheez się nauce Buchalterji to kup sobie książkę wydaną przez Adolfo João Bauer

Każdy BUCHALTER handlowiec, przemysłowiec powinien mieć tę książkę; zawiera ona 285 stron.
Do nabycia w Redakcji „LUDU” — Avon. Jayme Reis 115 — CURITYBA.

ra znała mnie, gdy byłam młodą Dziennikarz zamyślił się, poczem zapytał:

— A poza młodością, o coby Pani chciała jeszcze prosić Boga?

— Niech się pan nie śmieje

— odparła starszuszka — chcia-

łabym choć jeden raz jeszcze w

życiu pójść do kuchni, uszoro-

wać podłogę, obrać kartofle, ugotować obiad, posprzątać wszystko i położyć się po ciężkiej pracy by czuć rozkosz zasłużonego odpoczynku. Nogi moje, niestety, nie pozwalają na to. Starszuszka przytknęła oczy i zamilkła.

cy wystawił ładny gatunek pszenicy zwanej „Capim Brabo”.

P. St. Augustyn wystawił pszenicę „Barbudo”. Bardzo piękny gatunek pszenicy posiada Michał Brenichowski z Marceliny tak zwane „Trigo Duro”. Ziarna pełne, grube, kolor bardzo jasny.

Były również wystawione gatunki pszenicy „Trigo Gigante”, „Polysu”, Europa.

Bardzo wielu wystawców polskich było z S. Matheus. P. Janowski i Fr. Musialak St. Balcz, Stanisławski. J. Kuczera wystawili bardzo piękną próbkę pszenicy „Marumby”.

Najpiękniejsze gatunki pszenicy posiada jednakże okolica Iraty. Zdaje się mi, że pierwszą nagrodę otrzyma pszenica zwana „Riograndense”, posiada bowiem najpiękniejsze i najgrubsze ziarno; 1 litr tej pszenicy waży 762 gr. Przysłał ją na wystawę p. E. Eyzakowski z Iraty.

Również znakomicie udaje się w okolicy Iraty, pszenica „Marumby”.

Z okolicy Palmeiry p. J. Siodorko wystawił pszenicę „Marumby” a p. Minikowski z Poço Frio pszenicę „Commun”.

Z kłosów pszenicznych najpiękniejsze przysłał okazy: p. Malinowski W. i W. Kamiński z Campo Largo.

Wspomnieć należy i o wystawie Nawozów Sztucznych znanej firmy Hackradt, mieszczącej się w sąsiedniej sali, który nawozy bardzo wiele przyczyniają się do pięknych zbiorów.

Ks. Jan Pałka.

Wystawa pszenicy w Kurytybie triumfem dla kolonistów polskich

Już na kilka tygodni przed terminem otwarcia Wystawy Pszenicy, panowało na kolonjach polskich wielkie ożywienie i zainteresowanie się Wystawą.

Wiadomo, że polak w Paranie nie ma sławy, poza wyjątkami, ni w handlu, ni przemysłu, ni rzemiosła, ale zato zdobył sobie najwyższe uznanie w gospodarstwie.

Zadne sprawy nie zainteresują kolonistów polskiego jak sprawy ziemi, uprawy i hodowla zwierząt, jednym słowem sprawy rolnicze.

To też Wystawa Pszenicy nie mogła się odbyć bez udziału rolników polskich, ale też i koloniści nie mogli przoczyć okazji by pokazać, czem jest kolonista polski w Paranie.

Wystawa Pszenicy urządzona we wspaniałych salach „União Rural Paranaense” przy ul. 15 de Novembro rozpoczęła się właściwie w ub. poniedziałek.

Z ciekawością więc udałem się tam, by być świadkiem triumfów kolonistów polskich.

Właśnie, szczerliwym trafem obrałem chwilę w której J. E. p. Prezydent Stanu Parany Dr Afonso de Camargo z obłożem zdradzającym radość troskliwego

gospodarza, oglądał wspaniałe wyniki swoich wysiłków propagandy pszenicy.

Po krótkim powitaniu się z dostojnym Włodarzem Parany, rozpocząłem oglądać Wystawę.

W kilku salach rozmieszczonych są stęły zawierające małe skrzyneczki z pszenicą, ustrojone wokół kłosami.

Ponad każdym stołem widnieje napis municypjum z którego pochodzi próbkę pszenicy.

Przedewszystkiem uderza zwiędającego przeważająca ilość nazwisk polskich wystawców, kilku tylko brazylijan i niemców.

Przyglądałem się szczegółowo pochylony nad stołem nad którym jest napis: mun. Araukaria.

Najliczniej wystawiona jest pszenica „Barleffa” jest i „Americano”. Wystawcami są z Thomas Coelho pp. Józef Gembarowski, St. Zawilński, Jan Trzaskoś, Józef Rosół, Jan Kosiński, Jakób Garus, A. Czeluśniak, Fr. Filipiak, W. Obrzut z Orleansu i wielu innych, dalej przy drugim stole: mun. São José dos Pinhães: wspaniałe gatunki pszenicy wystawił z Muricy p. Jan Mikrut, bo Marumby, Barleffa, Trigo Branco (jasna bardzo piękna). Dalej A. Jasiński z Muri-

ty, J. E. p. Prezydent Stanu Parany Dr Afonso de Camargo z obłożem zdradzającym radość troskliwego

gospodarza, oglądał wspaniałe wyniki swoich wysiłków propagandy pszenicy.

Po krótkim powitaniu się z dostojnym Włodarzem Parany, rozpocząłem oglądać Wystawę.

W kilku salach rozmieszczonych są stęły zawierające małe skrzyneczki z pszenicą, ustrojone wokół kłosami.

Ponad każdym stołem widnieje napis municypjum z którego pochodzi próbkę pszenicy.

Przedewszystkiem uderza zwiędającego przeważająca ilość nazwisk polskich wystawców, kilku tylko brazylijan i niemców.

Przyglądałem się szczegółowo pochylony nad stołem nad którym jest napis: mun. Araukaria.

Najliczniej wystawiona jest pszenica „Barleffa” jest i „Americano”. Wystawcami są z Thomas Coelho pp. Józef Gembarowski, St. Zawilński, Jan Trzaskoś, Józef Rosół, Jan Kosiński, Jakób Garus, A. Czeluśniak, Fr. Filipiak, W. Obrzut z Orleansu i wielu innych, dalej przy drugim stole: mun. São José dos Pinhães: wspaniałe gatunki pszenicy wystawił z Muricy p. Jan Mikrut, bo Marumby, Barleffa, Trigo Branco (jasna bardzo piękna). Dalej A. Jasiński z Muri-

Głosy naszych Czytelników

Kolonja São Feliciano

Wychodząc z założenia, że „bez Boga to ani do progas”, postanowiliśmy w naszym Towarzystwie Księcia Józefa Poniatowskiego rozpoznać rok szkolny uroczystym nabożeństwem. Zaprosiliśmy Księdza Zajkowskiego, który już od wschodu słońca słuchał spowiedzi przeważnie działwą szkolną i starszaków, którym trudniej jeździć do kościoła. Pan Józef Lempek,

umilowany nauczyciel naszej działwy, ze skrzypcami prowadził śpiew Gorzkich Zali. Starzy się radowali, że młodzież ich wyręcza w śpiewie i to tak świetnie. X. Probszcz pochwałal też działalność naszej wspólnoty, która już ma zyski wystarczające na wszelkie wydatki szkolne. Tomasz Stelmaszczuk Sekretarz.

Treze de Maio

Towarzystwo imienia Ks. Józefa Poniatowskiego w Treze de Maio urządziło obchód narodowy w dniu 3 Maja b. r.

Szanowni Rodacy! Towarzystwo im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Treze de Maio, zaprasza wszystkich naszych Rodaków i Towarzystwa, i szkoły, o przybycie na obchód 3 Maja który się odbędzie w dniu 3 Maja b. r.

Program obchodu będzie następujący: Od godziny 6 ej do godziny 8-mej będzie przyjmowane Towarzystwo, i szkół, o godzinie 8-mej będzie przemowa o znaczeniu tego dnia, po przemowie nastąpi z formowanie pochodu, ze sztandarami na czele, o godzinie 9 ej pochód wyruszy z Towarzystwa do kościoła na

nabożeństwo, po nabożeństwie pochód, powróci do sali towarzystwa gdzie znowu odbędzie się przemowa, i śpiewy a potem „churasko”: po „churasku” odbędzie się „leilão” i loteria fantowa, a potem bal, wieczorem o godzinie 9-iej odbędzie się odbytej o konsyliu 3 Maja, poczem znowu bal do rana; rano dnia 4 go maja, będzie pożegnanie wszystkich Towarzystw i szkół i gości biorących udział w obchodzie 3 Maja. Rodacy przybawcie licznie na obchód 3 Maja pokażcie że jesteście Polakami i że mamy polskiego ducha i umiemy po polsku czuć i uszanować ten dzień narodowy. Do dzieła Rodacy!

Kazimierz Urban

POSZUKIWANIE.
Jan Rodziński zamieszkały w Łęgu, ulica Kościelna 14, powiat Chojnice, Pomorza, poszukuje rodziny Jana Babacha i jego żony Magdaleny z domu Sikorska ewentualnie ich dzieci Józefa i Barbary. Poszukiwani lub ktoby wiedział o miejscu ich pobytu, zechcą skomunikować się z poszukującym lub z Konsulem R. P. Kurytybie, Konsulat R. P.

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej wzywa niniejszem Antoniego Kwiatkowskiego, ze wsi Wyżłów, pow. Belz, zamieszkałego ostatnio w Ponta Grossa, który opuścił żonę swą Annę z dwójkiem drobnych dzieci — do zgłoszenia się możliwie rychło w Konsulacie.
Kto znałby obecne miejsce pobytu wymienionego, zechce donieść o tem Konsulatowi.

Pacjenci wychwalają znakomitą **Klinię Prywatną:**

Casa de Saude „São Francisco”
która jest własnością sławnego lekarza
Dr. Jorge Meyer Filho
Rua São Francisco 25